

Prav tako kot vsi delovni ljudje Slovenije, so se tudi člani Konference osnovnih organizacij sindikata priključili v veliko množico tistih, ki podpirajo boj koroških Slovencev za ohranitev njihovih pravic. S seje KOOS dne 16. 8. 1976 so avstrijskemu veleposlanstvu v Beogradu poslali nasledno protestno pismo.

PROTESTNA NOTA

Delavci in samoupravljalci, združeni v KOOS »ALMIRA« Radovljica, ostro obsojamo sprejete zakone o manjšinah in preštevovanju koroških Slovencev ter smo zaskrbljeni, ker oživljanje neonacizma in pa šovinistično hujskaštvo Heimatdiensta zastrupljata dobre odnose med Jugoslavijo in Avstrijo, obenem pa žalita in omalovažujeta korenine slovenstva, ki so se v koroško zemljo vrasle pred davnimi stoletji.

Ogorčeni smo nad brutalnim ravnanjem avstrijske policije ob zadnjih dogodkih v Škocjanu, ki cinično blati spoštovanje človeških in družbenih pravic pripadnikov slovenske manjšine.

Pozivamo vse odgovorne in demokratične dejavnike, da nadaljujejo svoj boj za spoštovanje pravic naše etnične manjšine na Koroškem, saj bo le neomajno in vztrajno prizadevanje slovenstva za njegovo dokončno utrditev na tem delu koroške zemlje poglavo temelje sožitja in razumevanja med narodi Jugoslavije in Avstrije.

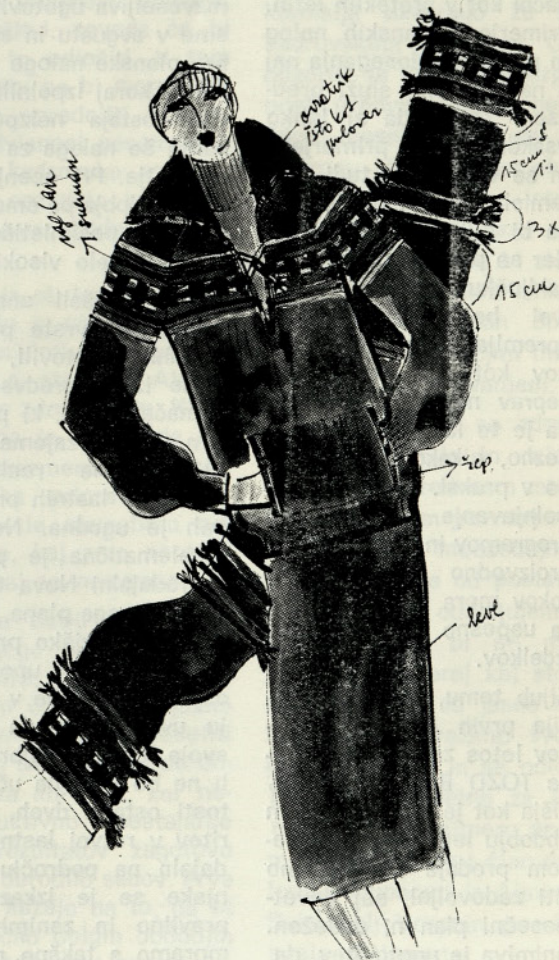
Konferenca osnovnih organizacij sindikata Almir

DVE ZLATI KOŠUTI

Na letošnjem Beograjskem sejmu mode je »Almira« slavila dvojno zmago. Prejela je Zlato košuto za žensko trikotažno konfekcijo in Zlato košuto za dopnilno izbiro kot so šali, kape in pletene torbe. Vsa kolekcija je spletena iz mehke preje, ki se je elegantno podala k rjavi barvni lestvici. Kolekcijo so poživili in oplemenitili še stilizirani folklorni ornamenti, kar je njen šarm še povečalo. Kreatorica je Vesna Gaberšček-Ilgo, posebno priznanje pa gre tokrat ne le njej, ampak vsemu vzorčnemu oddelku, ki je kreatoričine zamisli spletel, ukrojil, sešil ter jim dal končno obliko s pečatom resnično visoke mode med pleteninami.

Kreatorica Vesna Gaberšček — Ilgo in direktor Miro Kavčič prejemata priznanje iz rok generalnega direktorja Beograjskega sejma.

Skica enega nagrajenih modelov z Zlato košuto

Plane moramo doseči

Že ob sprejemanju gospodarskega načrta za letošnje leto smo opredelili poslovno aktivnost leta 1976 kot temeljno leto za nadaljni srednjeročni razvoj. Takšna opredelitev izhaja predvsem iz splošne resolucijske usmerjenosti republike Slovenije, ki si je prav v tem obdobju zadala nalogo strukturnih sprememb v gospodarstvu in reševanje problematike prometne in energetske infrastrukture. Almira je s svojim poslovanjem močno vpletena v slovenski in jugoslovanski prostor. Zaradi izvoza in uvoza pa smo v veliki odvisnosti od svetovnih gospodarskih in monetarnih gibanj.

Za nami so tri četrtine poslovnega leta in ocenjevanje gospodarskih gibanj je že lažje kot pa je bilo to po prvem polletju, kljub vsemu pa nam mora biti razumljivo, da moramo zaradi sezonskega značaja proizvodnje računati tudi z zadnjim četrtletjem. V letošnjem letu pa še toliko bolj, ker so poslovni odnosi zaradi nekaterih sistemskih sprememb drugačni kot v preteklih letih. Primerjava planskih nalog in njihovega doseganja naj v nadaljevanju služi predvsem za to, da si lahko vsakdo naredi primerjavo in se vzporedno tudi sam zamisli, kaj bi lahko storil, da bi bili rezultati boljši. Ker se poslovno leto bliža zaključku, smo navadno vsi bolj usmerjeni v spremljanje prodajnih učinkov kot pa proizvodnih, čeprav moramo opozoriti, da je to lahko samo navidezno, nikakor pa naj ne bo v praksi. Kvalitetno izpolnjevanje proizvodnih programov in izpolnjevanje proizvodno komercialnih rokov mora biti predpogoj za uspešno prodajo naših izdelkov.

Kljub temu, da je realizacija prvih devetih mesecev letos zaradi priključitve TOZD Bohinj za 15 % višja kot je bila v enakem obdobju leta 1975, z obsegom prodaje ne moremo biti zadovoljni, saj devetmesečni plan ni dosežen. Zanimiva je ugotovitev, da smo v prvem tromesečju

letošnjega leta dosegli za preko 50 % višjo realizacijo kot lani v enakem obdobju in da smo plane za letos izpolnjevali. V drugem tromesečju, torej v aprilu in maju, ko naj bi bil naš pomladanski višek, so bila gibanja nasprotna. Dnevno smo prejeli od kupcev vrnjeno blago in telekse, v katerih so drug za drugim stornirali naročila zaradi pomanjkanja obratnih sredstev. Naj bodo uradne analize kakršne koli, za Almiro velja ugotovitev, da je prehod na novi način plačevanja imel v prvem polletju negativne posledice za obseg realizacije in da bo tudi zaradi tega rezultat poslovanja nekoliko slabši. V industriji, kakršna je naša, s svojim sezonskim in modnim značajem, pomeni zastoj v prodaji ene kolekcije zagotovo njeno zniževanje v posezonskih mesecih, v veliki meri pa tudi povečanje zalog nekurantnih izdelkov.

Razmerje prodaje je v Almiri že od nekdaj takšno, da v drugi polovici prodamo približno dve tretjini proizvodnje. Ob tem pa je razveseljiva ugotovitev, da smo v avgustu in septembru planske naloge v večji meri skoraj izpolnili, torej nam ostaja neizpolnjena samo še naloga za zadnje četrtletje. Pri ocenjevanju tega obdobja pa smo lahko nekoliko pesimistični, saj so plani zelo visoki.

Če bi skušali analizirati posamezne vrste prodaje, bi lahko ugotovili, da bo letos izpad predvsem na domačem trgu, ki po svojem obsegu zajema preko 90 % letne realizacije. Prodaja v lastnih prodajalnah je ugodna. Nekoliko problematična je prodaja v prodajalni Nova Gorica, ki ne dosega plana. V zvezi z novogoriško prodajalno pa moramo upoštevati dejstvo, da je še v obdobju uvajanja in da zaradi svoje lokacije najbrž nikoli ne bo dosegla učinkovitosti ostalih dveh. Usmeritev v razvoj lastnih prodajalnih na področju Gorenjske se je izkazala za pravilno in zanimivo ter moramo s takšno politiko nadaljevati.

Področje izvoza smo v letu 1976 postavili v opredeljeni nalog na prvo mesto. Novi predpisi o vezavi uvoza in izvoza so zahtevali pokritje v razmerju preteklega obdobja. Odnos med izvozom in uvozom je bil izredno ugoden, kljub temu pa je bilo v začetku leta nekaj problemov. S povečano aktivnostjo pri izvozu nam je uspelo izvoziti na konvertibilno področje toliko, da smo v celoti pokrili potrebo po uvozu.

V letnih planih si sicer postavljamo zahtevne, vendar še vedno uresničljive naloge. Enaka trditev velja tudi za plan proizvodnje v letošnjem letu. Po devetih mesecih ugotavljamo, da je obseg proizvodnje za 5 % pod planiranim. Res je, da je bilo pri uvozu zaradi nesolidnosti enega od italijanskih dobaviteljev nekaj problemov in da tudi kvaliteta vseh domačih prej ni najboljša. Res pa je tudi, da je produktivnost padla, da je odnos do dela slabši in da se nekateri delavci na pomembnih delovnih mestih ne zavedajo svojih dolžnosti.

Ob analizi naše prodaje velja ugotovitev, da na njen obseg močno vplivajo tudi zunanji faktorji. Če pa analiziramo proizvodnjo predvsem s stališča proizvodnosti, discipline in zavzetosti, pa lahko ugotovimo, da gre za notranje dejavnike, na katere lahko vplivamo le mi s svojim delom.

Kaj nam je storiti, ni težko zapisati, lahko povzamemo misel, ki jo je izrazil tov. France Popit kot slavnostni govornik na proslavi v počastitev 40-letnice stavk tekstilnih in gradbenih delavcev, ko je dejal: **»Za dosego boljših rezultatov bomo morali več in bolje delati; to je naša prva in skupna naloga«.**

V zvezi z gibanji proizvodnje velja omeniti še ugodne spremembe v obsegu nedokončane proizvodnje, ki smo jo po težavah v preteklem letu spravili v normalni obseg. Samo zmanjšanje zalog v proizvodnji in njihova premesti-

tev v skladišče gotovih izdelkov ne pomeni pozitivnega učinka. Gibanja realizacije in predvidevanja nam dajejo nekaj večjo garancijo, da bomo končali še tretjo fazo akcije, ki smo jo opredelili v stabilizacijskem programu: Najprej smo zmanjšali obseg zalog surovin, nato polproizvodov in sedaj se ukvarjamo še z gotovimi izdelki. Ugotovitev o zmanjšanju zalog pa ne pomeni, da ne moremo nič več narediti, pomeni pa, da smo sprostili obsežna sredstva in postali dobro likvidni, kar nas na tem področju postavlja na prvo mesto pri dobaviteljih.

Investicijska dejavnost se je v zadnjih dveh letih v Almiri nekoliko umirila; delno zato, ker smo v obdobju 1970 — 1973 veliko vložili v izgradnjo in nabavo nove opreme, delno pa zato, ker nam je bilo takšno obnašanje z različnimi predpisi tudi vsiljeno. Težave pri pridobitvi soglasij za uvoz so povzročile, da bomo šele ob koncu letošnjega leta realizirali obsežnejšo nabavo opreme za dopolnitev in nadomestitev dotrajane. Pozneje pa se bomo morali lotiti reševanja problema upravnih prostorov in opreme za obdelavo podatkov, ker smo v primerjavi s konkurenco na tem področju nekoliko zaostali. Planirane investicije temelje na analizah in ugotovitvah, da samo dobri stroji ob dobrem delavcu lahko dajo dobre rezultate. Zanimarjanja in zmanjšana skrb pri vzdrževanju in novih nabavah bi lahko usodno vplivala na našo bodočnost. O rezultatu poslovanja je pred sestavitvijo periodičnega obračuna za devet mesecev težko dajati konkretne ocene. Kljub temu pa lahko pričakujemo boljši rezultat kot v prvem polletju. Analize, ki jih bomo opravili, bodo pokazale tudi, kakšna so realna pričakovanja ob koncu poslovnega leta in kaj si moremo in smemo privoščiti v zvezi s spremembo naših osebnih dohodkov.

Opozoriti je potrebno, da je problematika osebnih dohodkov stalno v ospredju in da se predlogi za odločitve pripravljajo. Na

področju nagrajevanja želimo doseči predvsem kvalitete premike in sicer tako, da bo nagrajevanje pravičnejše in da bo delež osebne udeležbe še bolj odvisen od opravljenega dela. Izplačani osebni dohodki v prvem polletju letos so bili približno na ravni sorodnih tovarn, paziti pa bomo morali, da v bodočnosti ne bi preveč zaostali. Osnovno vodilo pri dvigu osebnih dohodkov pa morajo biti rezultati poslovanja.

Sprememba osebnih dohodkov bo predvidoma vezana tudi na uvajanje dosežkov skupine naših strokovnjakov, ki si v sodelovanju z zunanjimi sodelavci prizadeva uvesti integralni sistem za merjenje dela s ciljem povečati produktivnost ter s tem kvaliteto in učinkovitost gospodarjenja. Torej lahko predvidevamo, da se osebni dohodki bodo spremenili, seveda v odvisnosti rezultatov poslovanja, da pa moramo pri tem opraviti še vsebinske spremembe in urediti razmerja med nekaterimi delovnimi mesti.

Ob obravnavanju problematike in nalog pa nikoli ne smemo pozabiti na kadrovske politike. Stalna skrb za reprodukcijo na tem področju je pomembnejša od česarkoli. Pred nami so resnejši kadrovske problemi in že sedaj moramo razmišljati o njihovih rešitvah. Nesporna je ugotovitev, da nam je prav kadrovska enotnost od vodstva dalje pa do slehernega delovnega mesta pomagala k dobrim rezultatom. Tako naj bo tudi v bodoče, zato upoštevajmo izkušnje preteklosti in pravočasno rešujmo probleme.

Da bomo na koncu leta lahko zadovoljni, bomo morali v zadnjem četrtletju bolje in več delati kot smo v povprečnem do sedaj. Razlogov za takšen napotek je več, tako zunanjih kot notranjih. Sedaj je nesmiselno iskati izgovore za slabo delo in častihlepno čakati na pohvale za dobro, samo eno naj nam bo vodilo in sicer: **Plane moramo doseči, pa četudi z nadpovprečnimi napori.**

Zlato Kavčič

Obiskali so nas...

Predstavniki zvezne gospodarske zbornice in zbornice SR Slovenije so se z vodilnimi delavci OZD Almira pogovarjali o trenutnem položaju Almire v občini, republiki oziroma v vsej državi ter s posebnim poudarkom obravnavali tudi možnosti OZD za izvoz na še neobdelana tuja področja.

Mongolska partijska delegacija pri ogledu delovnega procesa v likalnici. Gostje so ob slovesu zelo pohvalili organizacijo dela, delovne pogoje in pestrost proizvodnje in zaželeli vsemu kolektivu še veliko delovnih uspehov.

Soproga poveljnika švedskega generalštaba ALMA GRENA. Visoka gostja si je v spremstvu direktorja Mira Kavčiča ogledala proizvodnjo ter se seznanila z zgodovino naše delovne organizacije.

Gospo Grenovo pa so še posebno zanimali zdravstveno varstvo delavk, prehrana, porodniški dopust in urejenost otroškega varstva.

Združevanje tekstilne industrije

Ob zaključku leta 1974 je vzniknila bolj pristno in neposredno kot kdaj koli prej misel o združitvi tekstilne industrije v občini Radovljica. Začetna ideja je našla svoj odziv tudi v samoupravnih organih Almire, Sukna in Vezenin, ki so imenovali člane iniciativnega odbora za pripravo združevanja. Začetna aktivnost odbora je nekoliko zvedenela, morda tudi zaradi slabe organiziranosti, saj iniciativni odbor ni imel delovnega sestava, kar pa je za pripravo kvalitetnih materialov tudi potrebno. Kljub temu pa so bila izoblikovana nekatera skupna stališča. Z namenom povečati operativnost, je bila iz članov iniciativnega odbora imenovana še posebna delovna komisija, ki jo vodi tovariš Janez Mencinger iz Vezenin. Iz Almire sta v to komisijo imenovana Zlato Kavčič in Rozman Franc.

V začetku leta 1975 je bila izdelana že obsežnejša analiza ekonomskega položaja vseh treh tovarn, poleg tega pa so bile že obravnavane stične točke bodočega sodelovanja. Iz različnih vzrokov se je začetna dobra aktivnost zmanjšala, zato tudi rezultatov ni bilo. Nesporna je ugotovitev, da takšno ravnanje nikakor ne vodi k združevanju, prav nasprotno, zaradi povečane aktivnosti drugih konkurenčnih tovarn širom po Jugoslaviji posamezniki izgubljammo na svoji moči. Morda bi ob nekoliko bolj pristnem interesu posameznikov in ob ne tako skopo odmerjenem času lahko naredili tudi nekaj več kot je bilo narejenega do sedaj. Kakorkoli že, o problematiki združevanja v občini Radovljica so spregovorili tudi člani občinskega komiteja Zveze komunistov in kritično ocenili dosedanje aktivnost. Sklep komiteja je bil, da je treba aktivnost povečati in v najkrajšem času pripraviti materiale za javno razpravo.

Že sredi leta je delovna komisija v razpravi izoblikovala nekaj skupnih sta-

lišč, vendar pa do konkretnih zaključkov najbrž iz enakih razlogov kot prvič ni prišlo. Celotna aktivnost se je prenesla na posamezne člane komisije, ki sedaj pripravljajo zadevo in upajmo, da bodo končno prvi predlogi in ocena le prišli v javnost. Komisija, ki pripravlja zadevo, si je kot prvo nalogo zastavila naslednje:

1. analizirati sedanjo samoupravno in upravno organiziranost in s tem pripraviti temelje za pripravo predloga o novi organiziranosti,
2. načelno opredeliti stične točke bodočega skupnega razvoja ter opozoriti na možnosti pospešenega razvoja na področjih, kjer so bili v preteklosti doseženi nadpovprečni rezultati in opozoriti na pomanjkljivosti,
3. pripraviti alternativne rešitve bodoče organiziranosti.

Takšni materiali bi omogočili načelno odločitev za ali proti, nato pa bi lahko izdelali podroben elaborat o združitvi, seveda če bi se za to odločili. V tem elaboratu pa bi morali natančno opredeliti funkcijsko odvisnost posameznih služb, kadrovske zasedbe in ne nazadnje jasno začrtati smer bodočega razvoja.

Težko je ob tem, ko v javnosti še ni stališč komisije in iniciativnega odbora, pisati o stališčih Almire pri tem združevanju. Kljub temu pa je nujno, da zaradi sorazmeroma dolgega postopka priprave dokumentov le obvestimo sodelavce, kaj smo naredili in za kaj se zavzemamo.

Mnenje tistih članov iniciativnega odbora, ki so iz Almire, je, da je v najkrajšem času nujno jasno in konkretno opredeliti bodočo aktivnost in se odločiti za ali proti, ker nekonstruktivno sestajanje brez rezultatov zagotovo ne bo obrodilo sadov. Prve ocene kažejo na to, da bi v različno dolgih obdobjih lahko prihranili precej denarja, če bi združili vsaj

službe, ki se sedaj v vseh treh tovarnah ponavljajo. To ne pomeni, da bi šlo za njihovo brezkompromisno ukinjanje, ampak gre za njihovo povezovanje in povečevanje učinkovitosti in kvalitete. Takšne službe so skoraj na vseh področjih.

Z združitvijo sredstev bi uspeli združiti kapital, ki bi bil po svoji moči in številu zaposlenih v občini na prvem mestu in bi tudi v okviru republike pomenil solidno osnovo za povezovanje s surovinsko bazo in trgovino. Po drugi strani pa bi združevanje kapitala omogočilo investiranje v tisto zvrst proizvodnje, ki bi bila najbolj učinkovita. Po kvalitetnih raziskovalnih delih bi najbrž lahko začeli tudi z neko novo smerjo, ki bi pomenila postopno prestrukturiranje sedanje tekstilne industrije občine. Posebej pa v tem sestavku, ki ima namen informirati sodelavce, velja opozoriti na to, da so preuranjene in neutemeljene vse govorice o tem, da se iniciativni odbor in komisija ukvarjajo že s kadrovske rešitvami. Opozoriti je treba na strpnost, predvsem pa na dolžnost posameznika, da v interesu skupnega uspeha podreja svoje lastne interese. Vsa prizadevanja so usmerjena v to, da bi sleherni član kolektiva lahko zrl v jutrišnji dan bolj brezkrbno in z večjim materialnim pričakovanjem.

Z zadevami, kot so združevanje kapitala in dela, se ni igrati predvsem zato, ker s takšnim ravnanjem zmanjšujemo medsebojno zaupanje in se od postavljenega cilja oddaljujemo namesto, da bi se mu približevali. Torej kaj storiti? Vsaj to, da jasno in nedvoumno izrazimo svoj pristni interes in se odločimo vsaj načelno za ali proti in da v primeru prve možnosti sleherni član delovne skupnosti iz Almire, Sukna ali Vezenin poveča svojo aktivnost.

ZLATO KAVČIČ

Zaključki in ocena gospodarjenja v občini Radovljica

Izvršni svet in njegove komisije so v mesecu avgustu obravnavali gospodarska gibanja v prvem polletju 1976, v septembru pa tudi delegatska skupščina. V nadaljevanju podajamo povzetek ugotovitev.

OCENA IZVAJANJA RESOLUCIJE TER PLANSKIH NALOG

S samo resolucijo in planom za leto 1976 smo si postavili zahtevne naloge, katerih realizacija bo zahtevala maksimalne napore vseh družbenih struktur. Glavni cilj omenjenih dokumentov je bil obračun z neugodnimi gibanji v zadnjih letih (zaostajanje v slovenskem in regijskem prostoru). Rezultati ob polletju so pokazali, da zastavljenih nalog nismo izpolnili.

Visoko smo presegli predvidevanja v zunanjetrgovinski menjavi, saj je izvoz porastel za 51 % ob 38 % manjšem uvozu (resolucija: izvoz + 10 % + 2 %), dosegli smo ugodnejše stopnje rasti proizvodnje, družbenega proizvoda od ustreznih rezultatov v republiki in regiji, vendar z resolucijo predvidenih nalog nismo izpolnili.

Delitev DP ne poteka v skladu s predvidevanji (počasnejša rast skupne, splošne in osebne porabe na račun povečanja investicijske potrošnje), saj ugotavljamo, da so vse vrste porabe rasle hitreje na račun zmanjšanja investicijske potrošnje.

Še vedno je opazno, da je večanje osebnih dohodkov skoraj izključno vezano na dohitevanje življenjskih stroškov in nikakor ne na rast produktivnosti dela.

Predvidena rast DP (realna rast 6 %) je slonela predvsem na predvidenih investicijskih vlaganjih, izboljšanju kvalifikacijske strukture zaposlenih ter zmanjšanju materialnih stroškov ob zmernem povečanju zaposlenih (2,5 odstotka). Tako ugotavljamo absoluten padec investicijskih vlaganj, odsotnost kvalitetnih investicij-

skih programov, odliv kvalificiranega domačega kadra (dasi smo predvideli ugodnejšo klimo za pritegnitev domačega kadra, ki je zaposlen izven občine), ter nedosledne izvajanje stabilizacijskih programov. Priznati je potrebno, da je gospodarstvo pokazalo dosti iznajdljivosti ob prehodu na nov sistem ugotavljanja in delitve dohodka, vendar je kritična ocena potrebna. Osnovna žarišča ostajajo približno ista (tekstilna, elektro, lesna in živilska industrija) dodatno pa se pojavlja vprašanje učinkovitosti trgovine in komunalne dejavnosti. Posebno kritično je potrebno oceniti integracijska gibanja. V srednjeročnem programu ter v resoluciji smo predvideli intenzivno združevanje in povežovanje znotraj panog in med panogami vendar ugotavljamo, da je začeta akcija dokaj izvedena. Ugotovili smo, da le združeni lahko učinkovito uporabimo nove prijeme, novo tehnologijo, ki jo trg in moderna organizacija zahtevata (razvoj marketinga, računovodstvo itd.) ter da le tako združimo kvalificirani kader v občini.

»ALMIRA« na Zagrebškem velesejmu

Zagrebška revija »SVIJET« je o našem paviljonu zapisala tole: »ALMIRA je obdržala svojo raven z dobrimi športnimi modeli, za katere je treba povedati, da jih je težje zasnovati kakor pa se zazdi na prvi pogled. S troglasnostjo modrega, rdečega in belega je ohranila nujno svežino.« Kolekcijo za Zagrebški velesejmu je kreirala Maruša Černilčeva.

PRIPOROČILA DELOVNIM ORGANIZACIJAM

Nahajamo se v prvem letu izpolnjevanja srednjeročnega programa in brez dvoma bi izpad v prvem letu bistveno vplival na realizacijo zastavljenih ciljev, zato priporočamo delovnim organizacijam, da kritično ocenijo sedanjo situacijo in pripravijo program ukrepov za realizacijo zastavljenih nalog. Kritično je potrebno oceniti obstoječe zaloge z vidika tržnosti, potrebno je takoj pristopiti k izdelavi in uredničenju kvalitetnih investicijskih programov ter prisopiti k pozitivni kadrovske politiki. Politika delitve OD mora striktno sloneti na osnovi doseženih rezultatov in s tem v zvezi je potrebno izpostaviti delovne organizacije, ki ne zagotavljajo minimalnih osebnih dohodkov in akumulacije.

Ugotovitve so podane na kratko in zgoščeno, kljub temu pa lahko povzamemo tudi konkretne naloge za svoj primer. Ta sestavek naj bo kot primer in poziv našim delegatom, da bi bolj tvorno sodelovali pri obravnavi skupščinskih materialov in dejansko pomenili obojestransko zvezo med svojo delegatsko bazo in delegatsko skupščino družbeno politične skupnosti. Z. Kavčič

Notranjost novogoriške prodajalne

Poslovodkinja Anica Suc pravi, da so se Novogoričani polagoma privadili na novo prodajalno in da obisk v njej narašča. Največ povpraševanja je po pleteninah iz shetland preje in po znižanih oblekah in kompletih iz jerseyja.

Dobri izgledi prodaje

Naslov je mogoče nekoliko optimističen z ozirom na poslovanje v I. polletju letošnjega leta, ki pa kljub vsemu le dobiva realne možnosti in vliva optimizem. Dobro, lahko rečem, da smo letošnje poslovno leto pričeli zelo dobro, nato pa smo slabo nadaljevali.

V želji, da nadoknadimo izgubljeno, se z vsemi naporji in možnostmi trudimo za prodajo izdelkov, ki so bili neprodani ali pa so ostali na zalogi celo še iz prejšnje sezone. Namen tega prispevka ni obremenjevati bralce z različnimi tabelaričnimi pregledi, vseeno pa bode v oči poslovanje I. polletja, posebnost še v II. tromesečju, v katerem se je prodaja popolnoma ustavila in se ustreznemu planu niti v sanjah ni uspela približati. Dolgoročno gledano ima tudi to na določenem področju pozitivne posledice. Temeljite spremembe, v mislih imam način in pogoje plačila, so bile potrebne, vendar jih nismo bili, niti industrija niti trgovina, sposobni uresničiti tako rekoč čez noč. Nove mere, ki so stopile v veljavo s 1. aprilom dalje o pogojih in načinu plačila so povzročile, da se je za nekaj 100 milijonov že odposlanih izdelkov vrnilo nazaj v naše skladišče. Tudi že zaključene količine za april, maj in junij so bile stornirane in ostale več ali manj v skladi-

šču. Vsi ti artikli iz omenjene zaloge so se ponovno znašli v kovčkih naših predstavnikov in s ponovno prodajo so si naši artikli utirali pot na naše tržišče. Moramo omeniti tudi podatek, da so bile potrebne tudi hitre, pravočasne in odločne akcije znižanja artiklov, ki so zastareli in niso bili več konkurenčni. Ne smemo pozabiti tudi raznih reklamnih akcij v obliki modnih revij, sejmov in TV reklam.

Da je akcija uspešna, naj v orientacijo navedem samo podatek, da je bila v avgustu in septembru odpremljena na tržišče večja količina naših izdelkov kot prej skupaj v I. polletju.

Torej je naslov članka upravičen, kljub temu pa smo prepričani, da bo do konca poslovnega leta treba vložiti še dosti skupnih naporov vseh služb in proizvodnje, da bi dosegli zaželjeni uspeh.

Janez Humerca

**Dopisujte
v naše
GLASILO**

Uvajanje standardov v šivalnici

Letos v mesecu juniju je začela delati v naši tovarni skupina sodelavcev Biroja za industrijski inženiring iz ISKRE, ki namerava do konca leta v okviru svojega projekta izdelati standarde za merjenje dela v šivalnici TOZD Radovljica. Njihovo delo ima več ciljev:

1. analizirati vse obstoječe operacije in metode dela, da bi predvideni časi čim bolj ustrezali dejanskemu stanju tehnologije,
2. poenostaviti tehnološke operacije in metode dela tam, kjer je to mogoče,
3. pripraviti standardne čase za normiranje (kasneje tudi za planiranje), da bi bilo v prihodnje čim manj dela pri računanju normativov za nove izdelke,
4. poučiti vse delavce, ki so doslej zaostajali v produktivnosti, ker niso obvladali dela tako kot njihovi boljši sodelavci,
5. izračunati privajalne dodatke, da bodo imeli delavci priznan čas za učenje pri prehodu na drugo delovno mesto ali na težje operacije.

Nas v Almiri zanima predvsem, kako sodelavci Biroja gradijo standarde za normiranje.

V tovarni že dalj časa poznamo work-factorjevo metodo, po kateri analiziramo delovno operacijo, gib

za gibom in vsakemu od njih pripišemo delček časa, ki ga porabi za izvedbo privajen in povprečen delavec. Časi za delovne gibe niso bili doslej nikjer sporni, saj jih določamo vnaprej po tabelah, ki so bile že nešteto krat preverjene in jih v Sloveniji uspešno uporabljajo že v mnogih tekstilnih tovarnah. Pri določanju časa za ročno delo analitikom v nobenem primeru ni treba ocenjevati hitrost delavca, katerega opazujejo. Za analitika je pomemben le način dela, ki ga zapiše, primerja z vsemi drugimi načini in na koncu izbere delovno metodo, ki je v danih okoliščinah najbolj primerna za izvedbo operacije. Analitik se lahko marsičesa nauči ob dobrih delavcih, največkrat pa sam oblikuje delo tako, da bi bilo v operaciji čim manj nekoristnih delovnih faz. Tako sestavljena delovna metoda postane osnova za normo, ki jo imenujemo standardna. Z njenim imenom hočemo povdariti njeno trajnost, saj se čas dela lahko spremeni šele tedaj, ko se spremeni delovna operacija, drugače pa ne. Vendar za analitika, v tem ko postavi normo, delo še ni končano. Dolžan je razložiti standardno delovno metodo vsem delavcem na delovnih mestih. Analitik mora biti dober inštruktor

dela. Pri tem mu bodo najbolj hvaležni delavci začetniki, delavci, ki nimajo dovolj izkušenj in tudi taki, katerim ni doslej nihče pokazal skrivnosti dobrega dela, pa so se navadili, da zaostajajo za najbolj učinkovitimi. Seveda pa se lahko zgodi, da bodo na drugi strani iznajdljivi in uspešni delavci ljubosumni, da nekdo uči še druge, da bi delali tako dobro kot oni.

Za tovarno bi bila brez dvoma največja pridobitev, če bi vsi delavci dosegli nivo dobrih delavcev. Zaradi naravnih razlik med ljudmi pričakujemo, da bodo nekateri še zmeraj zaostajali, vendar ne smemo dopustiti, da bi to nastalo zaradi nepoučenosti. Ker planiranje proizvodnje v tovarni sloni na povprečni učinkovitosti, pri čemer je

polovica delavcev nad povprečjem, polovica pa pod njim, moramo tudi standardne norme postaviti v izhodišče povprečja.

Pred uvajanjem standardnih norm v proizvodnjo so sodelavci Biroja želeli pokazati tudi praktično, kakšne rezultate lahko pričakujemo od njihovega dela. Pripravili so več demonstracij, med katerimi je ena že končana. Zanimivo bo pogledati njene rezultate. Izbrali so operacijo: sešivanje rame s trakom in vstavljanje rokava (ŠOK). To je ena izmed najbolj dovršenih operacij v šivalnici. V povprečju delavci na operaciji že sedaj skoraj dosegajo standardne čase, ker so verjetno že sami obvladali dovolj učinkovite delovne metode. Zanimalo nas je, kako pa je s tistimi, ki

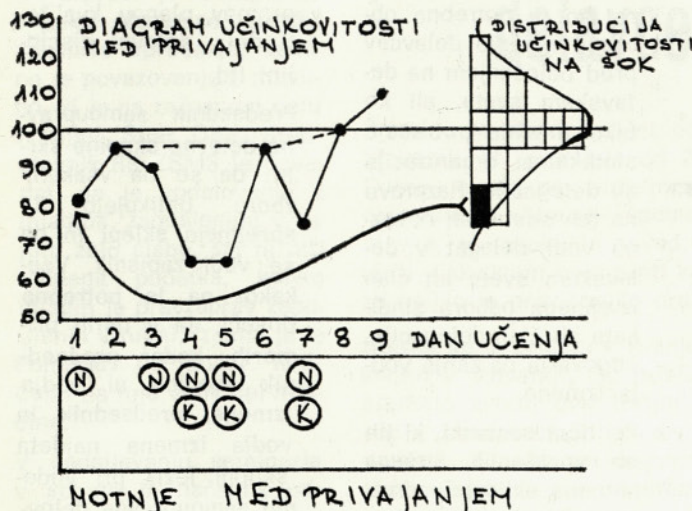
tega nivoja ne dosegajo. Izbrali smo delavko, ki je zaostajala za povprečjem za okrog 16%. V devetih dneh se je naučila standardne delovne metode in celo presegla standardni čas po WF analizi. V diagramu prikazujemo krivuljo učinkovitosti med demonstracijo.

T. M.

Zahvaljujemo se tovarišici Majdi Ambrožič, ki je sodelovala pri prvi demonstraciji in vam s tem omogočila, da pokažemo tudi drugim delavkam, kakšne rezultate lahko pričakujemo v proizvodnji, če bomo pripravljeni začeti s poučevanjem dela tudi na ostalih delovnih mestih v Almiri.

Doseganje norm v mesecih julij, avgust

Faza dela	Rad. julij	avgust	Boh. Bistrica julij	avgust	N. Gorica julij	avgust
pletenje na motorkah	114	111				
pletenje cotton	108	105				
pletenje terol, RTR, SPJ	117	117				
nabiranje patentov	119	110				
verižkanje	112	114	95	102	95	111
šivanje überdeck	108	101				
šivanje navadni šiv	106	116	114	105	121	121
šivanje overlock	108	108	117	108		
šivanje kombinirka	112	116				
krojenje	111	118	123	119	110	126
šivanje ročno	99	103	108	118	109	118
kikanje	111	109	115	109	99	111
krojenje tračna žaga			117	117		
pletenje ročno					105	106

Na sestanku uredniškega odbora je bil sprejet tudi zaključek, da je treba glasilo popestriti s članki in prispevki, ki se nanašajo na neposredno proizvodnjo.

Doseganje norm je zagotovo ena tistih komponent, ki zanimajo slehernega delavnega delavca. Primerjalni podatki doseganja normativov v posameznih temeljnih organizacijah so ključ, kako poiskati vzroke razlik med doseganji posameznih TOZD oz. delovnih faz. Prepričani smo, da z analizo takšnih podatkov lahko izboljšujemo ukrepe, kako stanje izboljšati, če

doseganje na teh ali onih delovnih fazah zdrkne pod normalno stanje. Odslej bomo v vsaki številki glasila objavljali rezultate doseganja norm v vseh proizvodnih TOZD in poskušali dati razlago obstoječega stanja.

Ob primerjavi doseganja norm med TOZD Proizvodnja pletenin Radovljica in TOZD Proizvodnja pletenin Bohinj je opaziti v povprečju enako doseganje. Treba pa je pripomniti, da bi v Bohinju teh rezultatov še ne dosegli, če bi imeli toliko menjav v proizvodnji kot v Radovljici.

Iz tabele je razvidno tudi, da je doseganje norm na fazi verižkanje v Novi Gorici in Bohinju slabše kot v Radovljici, čeprav so norme v vseh TOZD popolnoma enake. V Bohinju je vzrok slabšega doseganja v tem, da delavke še nimajo take prakse kot v Radovljici, v Novi Gorici pa je precej premeščanja delavk na verižkanje z drugih faz, tempo dela pa je tudi počasnejši.

Ostalo doseganje norm je v celoti zadovoljivo.

Drinovec Erna

N = novi vzorci

K = zastoji zaradi kontrole (popravlila)

Problemi priprave proizvodnje za kolekcijo jesen — zima 76-77

S tem svojim člankom želim sodelavcem prikazati, kako pripravljamo proizvodnjo za posamezne kolekcije in konkretno proizvodnjo kolekcije jesen-zima 76/77, kako in s kakšnimi težavami se srečujemo. Na izboru kolekcije komercialni oddelek izbere artikole, ki jih bodo komercialisti v določenem obdobju prodajali. Komercialni oddelek določi količino in barve, nato pa svoje odločitve sporoča tehničnemu sektorju z naročilom proizvodnje. Na osnovi naročila v pripravi dela izdelamo grobi plan, to je razpored pletenja v obdobju ene kolekcije. Za kolekcijo jesen-zima 76/77 je bilo to obdobje od 1. marca do 30. septembra, na FR pletilnih strojih pa se bo ta rok podaljšal še v XI. mesec. Pri razporejanju proizvodnje se skušamo čimbolj prilagoditi našemu strojnemu parku, kar nam v dobršni meri uspe, čeprav včasih ne v celoti. Pazimo, na primer, da so na cotton strojih naenkrat v proizvodnji artikli z enako delitvijo patentov, oz. tako, da ni preveč menjav, vendar kot že rečeno, nam to na začetku marca, aprila in maja uspeva, na koncu kolekcije pa je malo več težav, ker vsklajevati ne moremo več. Če grobi plan pokaže, da so posamezni stroji preveč ali premalo zasedeni, se s komercialnim sektorjem dogovarjamo o spremembah, tako da se obojestransko sporazumemo. Na osnovi grobega plana naročamo osnovni reprodukcijski in dodatni izdelavni material. Paziti moramo, da je material naročen pravočasno, ker v nasprotnem slučaju obstaja možnost, da bi bila pletilnica in posredno tudi šivalnica brez dela. Dobavni roki za posamezne vrste materialov so različni, od štirih do osem tednov, kar ne dopušča kakšnih hitrih sprememb programov v proizvodnji v tovarni ali

ukrepanja, če posameznih materialov iz različnih razlogov ni v zahtevanem terminu. Takih primerov je bilo v obdobju od marca do sedaj več, nad čemer smo se vsi večkrat upravičeno in neupravičeno razburjali. Sodelavci iz pletilnice te izostanke materialov bolj poznajo. Gotovo se še spomnijo zastojev v IV., V. in VI. mesecu na 21 gg, ker nismo prejeli preje »laura«. Krivda za ta zastoj prav gotovo zadeva tujega dobavitelja, saj nam je tik pred pretečenim rokom za izdabo sporočil, da je firma v likvidaciji. Seveda ni kazalo drugega, kakor hitro najti novega dobavitelja enake ali identične preje, vendar smo morali na prejo čakati še osem, skoraj devet tednov. Prav zaradi te preje pa so stroji v tem času spet v zastoji, ker preja ni kvalitetna in čakamo na odločitve o usodi preje in že gotovih izdelkov. Težave smo imeli v aprilu, maju in juniju tudi s shetlandom. Poleg tega, da nam ga deli količine sploh niso dobavili, saj so stali tudi stroji 15 gg, v TOZD Proizvodnja pletenin Nova Gorica pa so delavke na 8 er morale koristiti letni dopust, so bile dobavljene količine samo v treh barvah, zato smo morali v proizvodnjo lansirati več artiklov, ki smo jih le delno napeletli in dopletali po kolektivnem dopustu. Zastoj in težave na 15 gg je povzročila tudi dralon-alcapa 16(2), nova dobava pa ni bila v roku, ki ga je dobavitelj sporočil. Problem smo skušali nekoliko ublažiti s tem, da smo predčasno vključili art. 77163 iz dralona in 77197 iz chersa, vendar le delno, kolikor je bilo pač trenutno razpoložljivega materiala s ploskih pletilnih strojev. Če nam je ta premik ublažil problem na 15 gg, pa nam je po drugi strani povzročil težave, ko je čez 14 dni prav teh barv in ma-

terialov zmanjkalo za dokončanje nekaterih artiklov na ploskih pletilnih strojih, za katere je bil v tem roku tudi nabavljen. Zaradi tega in še drugih odstopanj glede na dobavne roke je bilo na ploskih pletilnih strojih zelo veliko menjav artiklov in odstopanja od

asortimana. Do določene zakasnitve je prišlo tudi pri izdelkih iz mešanice malon-volna 36/2, ker preja sploh ni bila dobavljena v naročenih barvah. ALMIRA je barve naročila po OHIS barvni karti, prejemale smo jo pa po barvni karti Krapinske tekstilne industrije. Enake številke barv so bile v različnih barvnih kartah različne in zgodilo se je, da smo pod barvo 236 naročili temno rjavo, dobili pa smo rumeno-drap. Ker se nam je to zgodilo tudi pri drugih dobaviteljih, vendar v manjši meri, je

nujno, da ustanovimo vhodno kontrolo kvalitete, ki bo takšne in podobne stvari ugotavljala dovolj zgodaj. Vsi ti problemi, kakor tudi zakasnitve dobav določenih pomožnih izdelavnih materialov (sukanec, emblemi, zadrge ipd.) in proizvodne težave pa potegnejo za seboj zakasnitve proizvodnih rokov v popolnem asortimanu gotovih izdelkov, s tem posredno zakasnitev odpreme na trg, manjšanje realizacije in manjšanje dohodka OZD.

M. B.

Samoupravne delovne skupine v temeljni organizaciji

Samoupravno delovno skupino opredeljujemo kot tisti del delovnega procesa v temeljni organizaciji, ki njegove člane povezuje delovno, organizacijsko, tehnološko in samoupravno in je zanje značilna tudi prostorska povezanost ter isto izmensko delo. Obliko sestajanja imenujemo zbor samoupravne delovne skupine.

Velikost naših skupin se giblje od 20 do 70 delavcev. Če vzamemo razpoložljivi čas za sestanke kot konstanto, potem verjetno aktivnost delavcev na zboru skupine narašča, čim manjša je skupina in obratno. Sedanja velikost skupin se v nekaterih primerih približuje določenemu optimu, ki naj bi bil okoli 30 delavcev. Nekaterne skupine pa so prevelike, zato bo nujno treba najti ustrezne organizacijske rešitve za delitev na manjše dele.

Mandatna doba predsednikov samoupravnih delovnih skupin traja dve leti, zato bi bilo prav, da bi izvolitev le-teh časovno usklajili z izvolitvijo drugih samoupravnih organov v temeljni organizaciji.

Zbor samoupravne delovne skupine je osnovna oblika njenega delovanja. Sklicuje ga predsednik skupine samoiniciativno

ali na pobudo samoupravnih organov, strokovnih služb in to v času, ki je z ozirom na proizvodni proces najprimernejši. Potrebno je razmisliti, če ne bi kazalo zbere skupin sklicevati redno mesečno že v vnaprej določenem terminu. Po pomenu in vlogi, ki jo ima samoupravna delovna skupina, poznamo več vrst sestajanja:

1. Zbor skupin na katerih se sprejemajo samoupravne odločitve ter akti in se vsklajujejo na nivoju TOZD. Vodja tolmačen je delegat te delovne skupine v delavskem svetu, odgovoren pa vodja izmene.
2. Zbor skupine za primere, ko je potrebno obvezno mnenje delavcev pred odločanjem na delavskem svetu, ali ko tako mnenje potrebuje sindikalna organizacija ali delegacije. Razpravo na teh sestankih obvezno vodi delegat v delavskem svetu ali član izvršnega odbora sindikata ali član delegacije, odgovarja pa zanje vodja izmene.
3. Politični sestanki, ki jih ob vprašanih širšega pomena sklicujejo družbenopolitične organizacije — predvsem sindikat — se lahko izvede-

jo prav tako prek samoupravnih delovnih skupin. Take sestanke naj bi vodili člani izvršnega odbora sindikata in zanje tudi odgovarjali. Če imajo samoupravne delovne skupine tudi zgoraj imenovano vlogo, potem ni potrebno, da so še sindikalne skupine. Pač pa se enkrat kot organizator pojavljajo samoupravni organi drugič družbenopolitične organizacije.

4. Proizvodni sestanki kot dogovor o konkretnem delu, ki ga vodi in zanj odgovarja izključno organizator dela. Na takih sestankih se delavci dogovorijo o izpolnjevanju proizvodnih programov, planov, kvalitete dela, delovni disciplini itd.

Predsednik samoupravne delovne skupine skrbi, da se na vsakem zboru oblikujejo in sprejmejo sklepi in da se vodi zapisnik. Vsekakor pa je potrebno doseči, da v tistih primerih, kadar predsednik skupine ni vodja izmene, predsednik in vodja izmene najdeta skupni jezik pri vodenju samoupravne delovne skupine.

Ivan Cerkovnik

Mladino aktivno vključevati v življenje kolektiva

24. in 25. septembra je bil v Mladinskem domu v Bohinjju dvodnevni seminar, ki ga je pripravila občinska konferenca ZSMS iz Radovljice in se ga je udeležilo 35 delegatov in predsednikov iz OO ZSMS v občini Radovljica.

Uvodno besedo v petkovo javno tribuno je imela tovarišnica Irena Grabarjeva, predstavnica Republiške konference ZSMS. Z nekaj zanimivimi vprašanji, ki nam jih je zastavila, se je razvila razprava, v kateri je vsak udeležene seminarja predstavil svojo osnovno organizacijo. Na vprašanje, kako seznaniti mladega delavca z delom v OO ZSMS, smo ugotovili, da je mlad delavec, ki na novo vstopi v delovno organizacijo, le malo kaj seznanjen z delom v OO ZSMS. Predsedstvo bi moralo v bodoče skrbeti za to, da bi se povezalo s kadrovske službe, ki naj bi ga sprotno obveščala o prihodu novih mladincev. Ti mladinci — novinci v celovnih organizacijah, naj bi se v majhnih skupinah seznanili z vsemi nalogami in delom samoupravnih organov.

Razprava je tekla tudi o tem, kako deluje delegatski sistem o informiranju in o kadrovske politiki. Seznanili smo se tudi s socialno politiko, zastopnostjo mladih v okviru delegacij za ZZD in samoupravne interesne skupnosti, z inovacijsko dejavnostjo, štipendiranjem in tehnološko disciplino.

V razpravi je delegat iz blejske Vezenine sprožil zanimivo vprašanje, kakšno je povezovanje z mladino, ki je na začasnem delu v tujini. Sitar Ciril, predstavnik RK ZSMS je povedal, da je sodelovanje z mladimi, zaposlenimi v tujini, zelo slabo, saj ni niti točnega podatka, koliko mladih je pravzaprav zaposlenih v tujini, izjema je le Pomurje, od koder hodi delat na tuje velik del mladine.

V nadaljevanju seminarja v soboto je načelnik oddelka za gospodarstvo pri Sob Radovljica, Jože Ažman kritično orisal gospo-

darski položaj v naši občini. Poudaril je problem uvoza in izvoza, problem kadrovske politike, saj je kar 1200 občanov zaposlenih v drugih občinah, v naši občini pa je več kot 2000 delavcev od drugod. Naglasil je tudi problem neizkoriščenih investicij, saj je realiziranih le 29 % planiranih investicij. Dotaknil se je tudi težav v gostinstvu, saj je gostincev zmeraj manj, in vedno manj mladih se zaradi nizkih osebnih dohodkov in napornega delovnega urnika odloča zanj. Predsednik občinske konference SZDL, Franc Jere je opozoril, da bi težave gostinstva lahko reševali tako, da bi mu priznali status pretežnega izvoznika, saj ustvarja precej deviz; zelo pomembno bi bilo delo v gostinstvu predstaviti otrokom že v zadnjih razredih osemletke. Predsednik občinskega sveta ZSS Marjan Vrabec je razpravjal o dohodku, medsebojnem

sodelovanju, stanovanjskem vprašanju, vključevanju mladih v okolje, o delegatskem sistemu, delavski kontroli, zaščiti in razvijanju samoupravljanja.

V nadaljevanju seminarja smo obravnavali in ustrezno dopolnili poslovnik o delu konference in njenih organov.

Na ustanovni konferenci ob zaključku smo izvolili za predsednika konference mladih delavcev Slavka Bračiča iz OO ZSMS Vezenine Bled, za sekretarja pa Dušana Kaisersbergerja iz OO ZSMS Postaja milice Bled. V upanju, da bosta delo v konferenci mladih delavcev dobro vodila, smo jima zaželeli uspešen start, ki naj vodi k čim tesnejšemu sodelovanju vseh mladih.

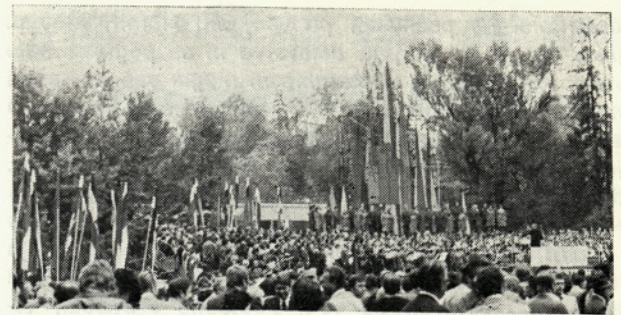
Takšen je bil moj prvi obisk mladinskega seminarja. Priznati moram, da je bil zame zelo zanimiv in da bi se jih morali mladi udeleževati v večjem številu. Mnogo sem pridobila in upam, da bom z nadaljnjo izmenjavo izkušenj lahko bolje vodila delo v naši OO ZSMS.

Dora Sodja

Proslava obletnice velike stavke tekstilnih delavcev 1936

Preteklo je štirideset let od velike tekstilne stavke v Sloveniji, ki je trajala od 20. avg. do 23. sept. 1936. Dobro je, da se tudi mi, delavci tekstilne delovne organizacije »Almire«, spomnimo na zgodovinsko ozadje stavke, na vzroke in povod, da so se naši predhodniki uprli v skupnem boju proti kapitalističnemu izkoriščanju za boljšo in pravičnejšo družbeno ureditev.

Stavka se je pričela v Kranju in zajela večino tekstilnih tovarn v Sloveniji. Od približno 14.000 delavcev jih je stavkalo skoraj dve tretjini. Stavko so organizirali in vodili komunisti in njihovi simpatizerji. Zasedli so tovarne. V njih so organizirano preživeli vse dni in noči v času stavke. Medtem so poskrbeli za politično vzgojo in kulturno zabavo. Stavka je razdražila tovarnarje in opozorila javnost, da postaja slovensko delavstvo vse bolj organizirano in enotna politična sila.

Prizorišče proslave 40-letnice stavke tekstilnih delavcev v kranjskem Savskem logu.

Materialni položaj tekstilnega delavstva v Sloveniji

Prva leta po vojni so bili tekstilci med najbolj plačanimi delavci v Sloveniji. Z razvojem tekstilne industrije in z njeno konjunkturo so se njihovi zasluški sredi dvajsetih let bližali slovenskemu povprečju in jih v naslednjih letih celo presegli. Zlasti v letih gospodarske krize, ko so mezde skoro vseh gospodarskih vej močno padle, so mezde tekstilcev celo naraščale. In vendar je leta 1935 kar 30 odstotkov tekstilnih delavcev zaslužilo manj kot je znašal eksistenčni minimum na človeka. Gmotni položaj tekstilcev je bil po posameznih krajih, podjetjih in zlasti po spolu precej različen. Zasluški so bili navadno najvišji v večjih in dobro vpeljanih podjetjih, najnižji v manjših s slabšim poslovanjem. Od velikih tekstilnih podjetij je le Jugobruna v Knanju izplačevala izredno nizke mezde. Zasluški žensk so bili za polovico slabši od zaslužkov moških.

4. januarja 1936 so začeli v Kranju sestavljati osnutek kolektivne pogodbe za tekstilno stroko v Sloveniji. Tekstilni podjetniki si omenjene pogodbe niso upali zavrniti, sklenili pa so pogajanja zavlačevati. Zato je akcijski odbor za sklenitev kolektivne pogodbe sklical shode tekstilnega delavstva. V Kranju naj bi potekali 19. avgusta 1936.

Izbruh in potek stavke

19. avgusta se je zborovanja v Kranju udeležilo 2500 do 3000 tekstilnih delavcev. Ostro so zahtevali takojšnja pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe. To so podkrepili z grožnjo, da bodo sicer stavkali. Delodajalci niso popustili in tako je stavka izbruhnila 20. avgusta v Jugočeški v Kranju, nato pa se je razširila po vsej Sloveniji. Delavci so nastopili enotno. Povsod so zasedli tovarne in izvolili krajevne in tovarniške stavkovne odbore. Ker so mariborski tekstilci podprli kranjske šele deset dni po pričetku stavke, so podjetniki pridobili dovolj časa, da so s številnimi intervencijami dosegli, da je oblast 16. septembra nasilno izpraznila Jugočeško in s tem tudi druge tovarne. V času, ko so delavci zasedli tovarne, je bila organizacija življenja v rokah izvoljenih stavkovnih odborov. Le-ti so skrbeli za prehrano, red in disciplino, saj je bilo najstrožje prepovedano koristiti imetje podjetja ali povzročiti kakršnokoli škodo.

Velika povorka delavcev, ki se je z gesli in prapori zgrinjala na obletnico bojev za delavske pravice.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Industrijalci so poskušali po vsej sili zlomiti stavko. Njihov cilj je bil izčrpati delavstvo in se pogajati šele potem. Ker oblast 5. septembra ni mogla več obvladati položaja po parlamentarni poti, je ban izdal uredbo o stavki. S to uredbo je ban legaliziral nasilno intervencijo oblasti in nastopila je nova faza v poteku stavke. Izdan je bil razglas: »Tekstilnemu delavstvu Slovenije!« Le-ta je med drugim pozival delavce, naj se umaknejo iz tovarn, naj ne pričenjajo novih stavk, naj ne delajo škode itd. Po številnih pritiskih, ki so jih izvajali nad stavkajočimi delavci, so le-ti postopno zapuščali tovarne, npr. 11. septembra v Trziču in Preboldu, nato v Mariboru, Ljubljani in drugod. Vztrajali so le še kranjski delavci, ki so tudi prvi začeli stavkati. Tekstilci v Škofji Loki pa so izjavili, da bodo ostali v obratih iz solidarnosti do kranjskih tovarišev. 15. septembra so podjetja, okrajno glavarstvo in banska uprava organizirali nasilno izpraznitev kranjskih tovarn. Aretirali so nekaj ljudi, predvsem komuniste. Delavski boj je bil v glavnem končan, tekstilci pa so dosegli velik politični uspeh. Voditeljem stavke je uspelo razgibati in mobilizirati nad 10.000 tekstilcev in to večinoma neorganiziranih delavcev brez izkušenj in borbenih tradicij, raztresenih po vsej Sloveniji.

Sklenitev kolektivne pogodbe

23. septembra 1936 je bila končno, po mnogih pogajanjih, sklenjena kolektivna pogodba za tekstilno stroko. Veljala je za vseh 42 tekstilnih tovarn v Sloveniji, ne pa za tovarne pletenin. Pogodba je vsebovala splošni del (delovni čas, prazniki, mezni sistem izplačevanje zaslužkov in odtegljaji, sprejemanje in odpuščanje delavcev, boleznine, kazni, odpoved) in tarifni del. Splošni del pogodbe je bil sprejet delno v škodo delavskemu predlogu. Industrijalci so med drugim zavrnili zahtevo po angleški soboti in zahtevo po 8-dnevnem dopustu letno po dveh letih službe. Mezde so se dvignile le v nekaterih tovarnah, tako tudi v Jugobruni v Kranju. Stavki je sledil tudi obračun tovarnarjev. Le-ti so odpustili vse delavce s »črne liste«. Za večino odpuščenih delavcev so si izmišljali objektivne vzroke za odpust, kajti bali so se javnega mnenja in nezadovoljstva delavcev. Kranjski tekstilni delavci, ki so ostali brez dela, so si pomagali sami. Ustanovili so tekstilno proizvodno zadruge, ki je postajala čedalje močnejša.

Tako so se naši predhodniki pred 40 leti borili za svoje pravice. Danes imamo veliko in mnogo več, kot so si oni v tedanjem času sploh mogli žele. Toda boj še ni končan. Živimo v družbi, kjer vladajo socialistični samoupravni družbeni odnosi, kjer ni in ne bi smelo biti več izkoriščanja človeka po človeku, kjer delimo rezultate našega dela pravično med vse udeležence ustvarjalnega procesa; in mi vsi se moramo boriti, da bomo ta načela izpolnjevali vestno, hote, vsak dan.

Lili Kozinc

OBVESTILO

Člane kolektiva opozarjamo na nekaj sprememb, ki so nastale v zvezi z vpisom posojila za ceste.

1. Posojilo mora biti vplačano do junija 1978. leta, zato nekaterim ne moremo upoštevati 24 obrokov, ker je bil prvi obrok vplačan po juliju letos.
2. Obveznice so na din 100,— in bodo vročene vsakega pol leta, t.j. v decembru 1976, juniju in decembru 1977 in juniju 1978. Glede na to mora biti v enem polletju vplačani znesek zaokrožen na din 100,—, zato bomo morali nekaterim zadnje polletne obroke zaokroževati tako da se bodo obveznice lahko vročile.

Prosimo, da vsi prizadeti to upoštevajo, da ne bi prišlo do negotovanja ob priliki izplačil osebnih dohodkov.

Krediti razdeljeni

Delavski svet OZD je na svoji ustanovni seji v mesecu februarju imenoval tudi komisijo za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev v OZD »Almira«. Vanjo so bili izvoljeni Ažman Marija, Bizjak Marta, Cizej Janja, Doljak Zdravka, Ivnik Martina, Pikon Francka in Marička Štibelj, torej so v njej predstavniki vseh temeljnih organizacij in pa skupnih služb.

Na vprašanja o delu te komisije sta odgovarjali njena predsednica Francka Pikonova in Marička Štibljeva, ki je članica samoupravne enote za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu.

PIKONOVA: Nisem bila veselo presenečena, ko so me izvolili za predsednico stanovanjske komisije. To je komisija, v kateri je nenehno prisoten človeški faktor in njeno delo je vedno kakor pod drobnogledom. Kljub temu, da so nepreklicno vodilo za naše delo določila samoupravnega sporazuma o oblikovanju, delitvi in uporabi sklada skupne porabe, je težko biti vedno pravičen in objektivni. Mislim, da lahko v imenu vseh članov rečem, da smo delo uspešno začeli in upam, da ga bomo do konca mandatne dobe tudi dobro opravljali. Komisija, ki se je doslej

Zdaj smo v fazi, ko so krediti za stanovanjsko gradnjo že razdeljeni, ni pa še dokončnih rešitev v zvezi z dodelitvijo stanovanj.

Marička Štibelj, delegatka OZD »ALMIRA« v samoupravni enoti za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu v občini Radovljica.

Pikon Francka, predsednica Komisij za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev v OZD »ALMIRA«

sestala devetkrat, je po končanem razpisu pregledala stanovanjske razmere vseh, ki so prosili alj za kredit za stanovanjsko gradnjo oziroma adaptacijo ali pa za stanovanja. Na podlagi točkovanj v smislu samoupravnega sporazuma so bile v posameznih temeljnih organizacijah sestavljene prioritete liste. Poudariti moram, da so jih soglasno potrdili tudi delavski sveti v TOZD.

ŠTIBLJEVA: Kredite so dobili vsi tisti prosilci, ki so bili ocenjeni po kriterijih stanovanjskih razmer in ne le po kriterijih kot so delovna doba, pomembnost delovnega mesta, število družinskih članov in pa procent doseganja normativa. Edina korektura ob obravnavanju prioriteten list v TOZD je bil sklep delavskega sveta, da se prosilcem, ki ne dosegajo 101 točk po določenih samoupravnega sporazuma, kredita ne dodeljuje. Zavedamo se, da smo z delitvijo sredstev že pozni glede na letni čas, obenem pa je treba pripomniti, da je komisija poskušala najti skladno sorazmerje med potrebami prosilcev in razpoložljivimi sredstvi. Mladim družinam smo svetovali, naj sodelujejo tudi na natečajih samoupravnih enot za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu in jim v ta namen dajali tudi priporočila delovne organizacije.

Prioritetna lista za dodelitev stanovanj pa je še v fazi realizacije. Zakaj? Kot izrazito ženski kolektiv

imamo tudi več samohranilk, ki jih rešujemo sami, zato pri dodelitvi stanovanj družinam zahtevamo polovično udeležbo delovne organizacije, kjer je zaposlen prosilček zakonski tovariš. Seveda smo v takem smislu tudi sami pripravljene sodelovati z drugimi delovnimi organizacijami, kar se je letos v enem primeru že zgodilo. V celem je prejelo kredit za gradnjo ali adaptacijo 13 sodelavcev, do konca leta pa bo dodeljenih še 6 stanovanj. **PIKONOVA:** Reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev Almiri je perspektivno tudi za vnaprej. V štirih letih nihče od prosilcev ni ostal brez kredita. Tudi z varčevanjem v banki naša sredstva naraščajo in tako bomo letos z nakupom precejšnjega števila stanovanj rešili še veliko problemov.

Ponovna možnost pridobitve dvojne dobe

Po uredbi Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je možno ponovno uveljaviti posebno dobo iz NOB v dvojnem štetju s pričami. To možnost imajo tisti borci in aktivisti iz NOB, ki iz kakršnihkoli razlogov niso uveljavili dvojne dobe do konca 1966. leta, ker se jim dotlej to ni zdelo potrebno; gre predvsem za kmete in gospodinje in za tiste, ki ob pravem času zaradi neinformiranosti niso tega storili.

V zahtevku za dvojno dobo je treba točno popisati svoje delovanje z navedbo dveh prič za posamezno obdobje in čas, za katerega se zahteva dvojno štetje posebne dobe. Za pričo lahko nastopijo organizatorji revolucije, nosilci spomenice 1941. leta, aktivisti OF, ki imajo že priznano posebno dobo v dvojnem štetju.

Ne more pa uveljavljati posebne dobe tisti, ki do tedaj ni dopolnil petnajst let starosti.

Ivan Cerkovnik

Ni recepta za uspešno delovanje

Stanka Langus, predsednica OO ZSMS v TOZD Proizvodnja pletenin, Bohinj

Tako je po seminarju za predsednike OO ZSMS radovljške občine razmišljala predsednica OO ZSMS v TOZD Proizvodnja pletenin Bohinj, Stanka Langusova.

Priučena verižkarica, ki je v kolektivu štiri leta in se v njem tudi dobro počuti, je povedala tole:

»Res je, da je malone polovico kolektiva v Bohinju, mladink, saj nas je devet- inštirideset. Človek bi mislil, da ob tolikšnem številu ne bo v zadregi, če ga kdo vpraša, kaj mladi počno mimo delovnega časa. Odgovor je pičel. Razen proslav za kolektiv se udeležujemo le v športu, v kegljanju in tekih. Pa še kegljanje ni organizirano. Ko pride razpis za kakšno tekmovanje, pridno treniramo, nato pa športna navdušenost do nadaljnega

splahni. Seveda s tem ne mislim trditi, da se mlada dekleta ne zanimajo za dogajanje v kolektivu in zunaj njega. Večina jih je že poročenih in imajo majhne otroke, zato se ne utegnejo udeleževati v mladinski organizaciji. To ni opravičilo, kvečjemu pojasnilo za sedanje stanje. Treba bo razmisliti, kako si bodo lahko tudi mlade mamice utrgale kakšno uro za delo v organizaciji, žal pa recepta za to ni. Želim si, da bi tesneje sodelovali z Radovljičani, ki imajo zagotovo več izkušenj in lepo bi bilo, ko bi se dogovorili za kakšno skupno akcijo in jo tudi izpeljali.«

Rekorderki za vpis posojila

6.000 din je bila navista vsota, zabeležena pri vpisu posojila za ceste v OZD »Almira« in to dvakrat. Skupaj 12.000 din sta vpisali mladinki iz radovljške temeljne organizacije, Vlasta Lotričeva in Zdenka Šobarjeva. Obe sta članici kolektiva štiri leta, Vlasta je priučena pletilja na pomožnih ploskih pletilnih strojih, Zdenka pa se je izučila pri privatnem obrtniku in dela na enakem delovnem mestu. Vlasta je članica predsedstva občinske konference ZSMS na Jesenicah, Zdenka pa je članica Zveze komunistov. Na vprašanje, kaj ju je vodilo pri vpisu posojila in ali je na to vplivalo tudi njuno delovanje v mladinski organizaciji, sta takole odgovorili.

Delno že, lahko pa rečeva, da se zavedava pomembnosti te akcije. Poleg tega ni mogoče prezreti slabega stanja nekaterih cest in zagotovo drži, da ni pomembna samo tista cesta, po kateri se voziš v službo.

Kako mislita, da se je v tej akciji odrezala almirska mladina?

O tem bo bržkone lažje spregovorilo predsedstvo, ko bodo zbrani vsi podatki. Na splošno pa odziv med

mladimi ni bil slab. Pripravljenost podpreti družbeno pomembne akcije se je izkazala tudi ob pozivu, da bi delali na eno izmed prostih sobot za prizadete v Posočju.

In kako nasploh ocenujeta delovanje obeh osnovnih organizacij v radovljški temeljni organizaciji in skupnih službah?

Spomladi smo si zadali veliko nalog, žal pa je med njimi še precej takih, ki jih nismo izpolnili. Delati bi morali bolj načrtno in to na vseh področjih, na športnem, na kulturnem in tudi idejno političnem. V

Zdenka Šobar

»Almiri« je vse premalo mladih v Zvezi komunistov in težko bo kadrovati, če

Vlasta Lotrič

mladi za to ne bodo pripravljene in usposobljene.

Kaj bi po vašem mnenju vzpodbudilo delovanje mladih?

Morali bi vnovič pregledati akcijski program in se dogovoriti, da ga bomo izvajali in ne da se bomo o njem samo pogovarjali.

ABV

Zahvala

Ob smrti svojega očeta se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam za izrečeno sožalje in denar, ki so ga zbrale namesto venca in ki smo ga darovali za prizadete v Posočju.

Jelka Mulejeva

Predstavljamo vam delegate samoupravnih organov

Anica Mlakarjeva

Tovarišica Mlakarjeva, od kdaj ste članica almirskega kolektiva?

Prišla sem pred štirimi leti v nekdanji TIP-TOP. Prej sem bila gospodinja. Pripeljala me je želja, da bi se osamosvojila, pa že od nekdanj sem rada šivala. Tudi hči mi je takrat že odrasla. Čutila sem, da sem premalo zaposlena in želela sem biti med ljudmi.

Ste pred zdajšnjo mandatno dobo že delovali v samoupravnih organih?

V samoupravnih organih ne, pač pa pri sindikatu, kjer delujem še zdaj.

S kakšnimi občutki ste prevzeli mesto predsednice.

Že takoj na začetku sem se zavedala, da gre za odgovorno in zahtevno delo, ki zavezuje ne le mene, marveč vse delegate v odboru. Mislim, da moramo biti za vsako ceno pošteni in iskreni do slehernega člana kolektiva, ki ga obravnavamo. In prav zato, ker se mi zdi nadvse pomembna resnica, sem večkrat naletela na nerazumevanje.

V kakšnem smislu?

Marsikdo je prepričan, da je odločitev odbora zasebna stvar predsednika organa. To ni res. Sklep odbora

Anica Mlakar, predsednica odbora za medsebojna razmerja delavcev TOZD Proizvodnja pletenin Bohinj

je kolektivna zadeva in če gre pri tem tudi za kritiko, ima ta kritika nekje vzrok in jo izrekamo, da bi se nekaj popravilo oziroma izboljšalo. Nihče ne stremi za tem, da bi rušil tovariške odnose, še preveč dobro se zavedamo, da jih bomo še morali graditi in izgrajevati. ABV

Poslovanje z osebnimi tekočimi računi in plačevanje s čeki

V gospodarsko razviti državi je razvit tudi bančni sistem, ki temelji na brezgotovinskem plačilnem prometu. Tudi pri nas si brezgotovinski plačilni promet vztrajno utira pot k občanom. Večina delovnih organizacij že nakazuje del osebnih dohodkov svojih delavcev na njihove hranilne knjižice. Vendar pa opazamo, da tudi tak način že ne zadostuje več. Razlogov je več: hitro kroženje denarja, ki ga povzroča ritem vsakodnevnega

nakupovanja in plačevanja raznih obveznosti, ne dovolj razvita mreža bančnih in poštnih enot za tako število občanov, ki predvsem ob konicah, ob plačilnih dnevih izgubljajo dragocen čas v dolgih vrstah pred izplačilnimi okenci. Problem je tudi v tem, da lahko dvigamo denar samo v času uradnih ur, pa tudi oddaljenost bančne ali poštne enote nam včasih povzroča težave

(Nadaljevanje na 10. strani)

Poslovanje z osebnimi...

(Nadaljevanje iz 9. strani)

ve. Omogočeno nam je sicer, da ne hranimo večje vsote denarja doma takrat, ko ga ne potrebujemo, plačujemo pa še vedno z gotovino, kar pa ni niti praktično, niti varno.

Ljubljanska banka je začela uvajati moderno bančno tehnologijo: poslovanje s tekočimi računi občanov, ki omogoča plačevanje s čeki. Čekovna knjižica nam omogoča, da kupujemo in plačujemo kjerkoli in kakorkoli.

Kaj je osebni tekoči račun?

Osebni tekoči račun je odprt v bančnih knjigah na željo občana. Ko imetnik tekočega računa porabi svoja deponirana sredstva, lahko postane saldo na računu negativen do vnaprej določene meje (limita), ki ga določi banka. Tekoče račune lahko od-

prejo občani v rednem delovnem razmerju, upokojenci, invalidi, svobodni poklici pa tudi individualni kmetijski proizvajalci idr., ki izpolnjujejo potrebne kriterije in sprejmejo bančne pogoje. Občani lahko deponirajo v korist tekočih računov vse vrste svojih prejemkov in sredstev. Banka trikrat mesečno lastnika tekočega računa obvešča o spremembah in stanju sredstev na tekočem računu.

Ljubljanska banka obrestuje depozite na tekočih računih po 4% letni obrestni meri, za izkoriščeni limit s tekočega računa pa zaračuna obresti po 12% letni obrestni meri. Zapiranje (saldiranje) tekočega računa se opravi na pismeno zahtevo imetnika ali po sklepu banke, če imetnik tekočega računa prekorači svoje pravice in zlorabi dana pooblastila.

Kako plačujemo s čeki?

Občan, ki mu Ljubljanska banka odpre tekoči račun, dobi čekovno knjižico in čekovno karto. Oboje mora skrbno hraniti. Plačnik predloži ček, ki je izpolnjen na točen znesek, ki naj ga izplača Ljubljanska banka. Napisana mora biti natančna vsota in naziv organizacije, ki ček sprejme. Izdajatelj mora ček podpisati, podpis na čeku pa mora biti enak (identičen) s podpisom na čekovni karti s katero se skupaj z osebno izkaznico legitimira prejemniku čeka. Na čekovni karti je za kontrolo prvega imetnika napisana tudi registerska številka osebne izkaznice. Vsi podatki na čeku morajo biti napisani čitljivo in brez kakršnih koli popravkov. Nepravilno izpolnjen ček je treba takoj vrniti izdajatelju. Najmanjša vsota, ki jo lahko plačamo s čekom je 30 din, največja pa 1000 din. Če je treba plačati vsoto, ki je večja od 1000 din, imetnik tekočega računa izpolni več

čekov, da pokrije celotno vsoto. Ali bo pri tem prekoračil dobroimetje na svojem tekočem računu, nikakor ni skrb prejemnika čeka, ampak vedno samo Ljubljanske banke. Za vnovčenje pravilno izpolnjenega čeka jamči podružnica Ljubljanske banke, ki je ček izdala. Prejemnik čeka mora paziti le to, da ček pravočasno pošlje na vnovčenje tisti enoti službe družbenega knjigovodstva, ki vodi žiro račune podružnice Ljubljanske banke, ki je ček izdala (na katero je ček trasiran). Rok za predložitev čeka na vnovčenje pristojni službi družbenega knjigovodstva je osem dni od datuma izstavitve, če sta podružnica Ljubljanske banke in organizacija, ki je ček sprejela, v istem kraju, če sta ta dva kraja različna pa v petnajstih dneh. Ček, ki ga organizacija pošlje na vnovčenje, mora biti na hrbtni strani podpisan od pooblaščenih oseb, odtisnjena pa mora biti tudi

štamplika organizacije. Čeku je potrebno priložiti specifikacijo čekov in barirano položnico. Služba družbenega knjigovodstva z lansirano položnico odobri žiro račun organizacije, s čekom pa obremeni žiro račun Ljubljanske banke. Imetnik tekočega računa, ki izda ček brez kritja (preko določenega limita), je kaznovan po določenih kazenskega zakonika, banka pa mu poleg redkih računa še kazenske obresti. S čekom lahko plačujemo kupljeno blago ali izvršeno storitev pri vseh trgovskih, turističnih, gostinskih in drugih organizacijah v državi. Tako lahko izročimo ček inkasantom, z njim plačujemo na potovanjih, nimamo zadreg z gotovino, prihranimo pa tudi čas. Če pa vseeno želimo imeti gotovino, jo lahko s čekom Ljubljanske banke dvignemo pri vseh poslovnih bankah v državi, pri službi družbenega knjigovodstva, lahko pa tudi na poštah. A. V.

Novogoričanki na mladinski akciji

OK ZSMS Nova Gorica je poleti izdala razpis o delovnih brigadah. Za odhod v delovno brigado sta se iz naše temeljne organizacije odločili dve mladinki. Udeležili sta se mladinske delovne akcije MORAVA, ki se je pričela 11. julija in je trajala do 8. avgusta. Ti dve mladinki sta DOPLIHAR VIDA in ŽARKOVIČ VLADKA, ki sta odgovorili na nekaj vprašanj:

Zakaj sta se odločili za mladinsko delovno akcijo?

VLADKA — Poznam veliko starih brigadirjev. Ti so mi vedno pripovedovali o zanimivem življenju in delu v brigadi. Zato sem se tudi letos odločila za odhod na mladinsko delovno akcijo MORAVA 76.

Zarkovič Vladka

VIDA — Bratstvo — kako diši beseda po črnilu. Bratje z istimi žulji na ogorelih rokah, z enakim slanim okusom potu na razjedjenih ustnicah. Ne le tovariš, brat postaneš vsakomur takrat. Ko slišiš pesem mišic, ko skupaj prekolneš korenine starega drevesa, ki ga je vrag zasejal prav na traso novega nasipa. Kako drugače zveni beseda brat v ušesih brigadirjev, ki so za besedo BRATSTVO IN ENOTNOST slišali le iz pripovedovanja staršev.

Za to delo v mladinski delovni akciji sem se odločila tudi zaradi novih poznanstev in ker v Srbiji še nikoli nisem bila. Naše naselje je bilo proč od civilizacije — mislim stran

od trušča in to mi je bilo še posebno všeč.

Na kateri akciji sta sodelovali in kakšni so vajini vtisi?

VLADKA — To je bila zvezna akcija MORAVA 76, ki je bila v LOMNICI pri KRUŠEVCU. Štiri tedne smo preživeli v mladinskem naselju. Te akcije so se udeležili mladinci iz vse Jugoslavije, iz Beograda, Banja Luke, Sente, Zagreba, Novega Pazarja, Nikšiča, Majdanpeka in cele Slovenije. Letos sem bila v brigadi prvič in mislim, da tudi ne zadnjič.

VIDA — Sodelovala sem na akciji MORAVA 76. To je zvezna akcija. Lahko trdim, da je težja kot republiška. Sodelovalo je 9 brigad iz Jugoslavije in Slovenije. Na zvezni akciji kot je bila ta, sodeluje več mladincev kot na republiški, zato je tudi plan večji. Ta akcija se tudi sama financira, zato je najtežja. To je merilo naših sposob-

nosti. Če se ne čutiš sposoben, greš lahko domov. Mislim, če ne dosegaš norme. Mi iz Slovenije smo prišli vsi nepripravljeni. Brigadirji iz sosednjih republik so na tej akciji že sodelovali. Delo jim je bilo znano — vedeli so tudi, po kaj so na MORAVO prišli. Mislim, da bo drugo leto bolje, vsaj kar se tiče pripravljenosti.

Doplihar Vida

VLADKA — Delali smo nasip na reki Moravi in cesto na Čelijah.

Kakšen je bil vajin delovni dan v brigadi?

VLADKA — Vstajali smo ob štirih in telovadili. Nato si imel pol ure prosto, da si pospraviš sobo. Sledil je zajtrk in odhod na delovišče. Ker je bilo delovišče oddaljeno 30km od naselja, smo se skoraj eno uro vozili z avtobusom. Ob šestih smo začeli delati s polno paro. Ob štirinajstih je bilo v naselju kosilo, nato pa smo imeli dve uri prosto. Ob šestnajstih so se pričeli razni krožki in tečajji kot na primer: ikebana, kozmetika, judo, foto krožek, prva pomoč, testi za vozniško dovoljenje in traktorski tečaj. Ob devetnajstih smo večerjali. Po večerji je sledil kulturni program, ob desetih pa smo šli spat.

V katerem krožku sta sodelovali?

VLADKA — Za ikebano in kozmetiko.

VIDA — Nisem mogla sodelovati pri nobenem krožku, ker sem bila imenovana za referenta higijene, sestanke pa smo imeli trikrat na teden. Izbirali smo

Mladi pomagajo v Brkinih

V začetku letošnjega poletja je odšla v Brkine brigada Rdečega križa Slovenije, s katero se je odpravila na akcijo tudi mladinka iz TOZD Proizvodnja pletenin Radovljica, Ana Kotnikova.

Na prvi brigadni konferenci, ki je bila že v Ljubljani, smo izvolili komandanta brigade, ki je nosila ime dr. Josipa Ropotca, in njegovega komandanta. Po prihodu v Tatre, kjer so nas s kulturnim programom prisrčno sprejeli brigadirji prve izmene, so nas razdelili po sobah in šotorih in kmalu zatem smo se zbrali na drugi brigadni konferenci. Pozdravil nas je komandant akcije, Kobentar Zvone in nam

razložil naše naloge, ki smo jih nato opravljali tri tedne.

Naš dnevni red pa je bil takle:

Vstajali smo ob pol petih, nato pa je bil po umivanju in telovadbi zbor. Po zajtrku smo se ob pol šestih odpravili na delovišče, od koder smo se vračali ob štirinajstih. Po kosilu smo se ukvarjali z interesnimi skupnostmi do zбора ob devetnajstih. Po večerji smo se zbrali ob tabornem ognju, ob dvaindvajstih pa je trobenta oznanila povelje in spanje.

V popoldanskem času so se zvrstila najrazličnejša predavanja, ukvarjali smo se s športnimi dejavnostmi, deležni pa smo bili tudi filmskih in gledaliških predstav.

Vsak teden smo imeli brigadno konferenco, včasih celo po dvakrat, poleg tega pa je vsak teden zasiedala tudi skupščina izmene.

Brigada Rdečega križa Slovenije je bila sestavljena iz štirih čet, tehnične čete, čete medicinskih sester, čete vzgojiteljic in čete socialnih delavk.

Četa medicinskih sester je obiskovala nekatere domove v Tatrah in sosednje vasi, da bi pomagala bolnim in ostarelim ljudem. Četa vzgojiteljic je prevzela skrb za varstvo otrok v vaseh Pregorje in Slivje, socialne delavke pa so vodile anketo o socialnih problemih Brkinov. Tehnična četa je opravila vrsto sanacijskih del. Izkopali in pripravili smo teren za kanalizacijo in vodovod. Na Tatrah smo postavili stranišče, poleg tega pa smo opravili dosti udarniških ur v popoldanskem času. Kmetom smo pomagali pri pospravljanju sena ter pri mnogih kmečkih delih. Vseh enaindvajset dni smo delali z veseljem, saj smo videli, kako so nam ljudje hvaležni. Njihova zahvala ter solzne oči ob našem odhodu so nam pomenili več kot vsakršna nagrada. Ob slovesu smo vsi dejali: »Še se bomo vrnili in vam pomagali«.

Zgodovina oblačenja skozi stoletja — VII.

V zadnjem poglavju smo se seznanili z gotskimi oblačili, ki so vsa težila v višino s čudnimi pokrivali, predolgimi vlečkami in kljunastimi čevlji. V Italiji, ki si je stremljena gotike niso nikoli v celoti podredila in kjer antika ni bila nikoli popolnoma pozabljena, se je začel porajati nov stil — renesansa. Kaj so iskali umetniki renesanse, nam jasno pove zapis arhitekta Leona Battista Albertia. Popolnost lahko dosežemo le v harmoničnem soglasju vseh delov, kjer ni mogoče ničesar več dodati niti odvzeti, ne da bi pri tem trpela celota.

Renesansa

Tkanine so svila, žamet in brokat in so bile vezene z srebrnimi in zlatimi nitmi ter so se pogostokrat ponasale z reliefnimi vzorci. Moški so še vedno nosili kratke jopiče do sredine meč z razširjenim gornjim delom rokava, ki je bil včasih le pripet na rami in ob zapestju. Skozi odprtino je bila vidna spredaj globoko prerezana bela srajca brez ovratnika, ki je bila doslej vedno skrita. Plašč se je izenačil z dolžino jopiča. Včasih je bil na hrbtu naguban in v životu prepasan.

Tesno opriete nogavice so bile iz blaga ali iz usnja, včasih pa je bilo namesto njih že opaziti hlače. Glave so si moški pokrivali s širokokrajnimi nizkimi klobuki ali z visokimi okroglimi kapami. Ženski kostim je bil še vedno sestavljen iz spodnjega in zgornjega oblačila. Starejše ženske so no-

sile dolge, ohlapne obleke in so si glave pokrivalo z robcem, mlajše pa so imele oblačilo pod prsmi prepasano. Vratni izrez je bil štirioglat, rokavi pa so bili na ramenih včasih samo pripeti. Dekleta las niso skrivala, spenjale so jih v mrežico ali spletale v kito. V obdobju visoke renesanse so prevladovali vplivi najprej iz Nemčije in nato iz Španije. Postava se je vedno bolj širila, ženska krila so bila široka in nagubana, značilno pokrivalo pa je havba.

V XVI. stoletju pa je prevzela vodstvo v modi Španija. Togost, zaprtost in strogost, ki so vladale v tej državi, so se odrazile tudi na kostumu. Španski oblikovalci so popolnoma zatajili človeško telo. Korzet in krinolina, ojačena z železom sta popolnoma zakrila tudi najmanjšo sled ženskih oblek; na dragoce- nem blagu, zvečina temnih barv, so se lesketale ogrlice iz zlata in dragega

(Nadaljevanje na 12 strani)

Zbor brigadirjev brigade Rdečega križa SR Slovenije

delovne skupine, urejali okolje itd. Tako na krožke nisem mogla, ker sem bila stalno zaposlena. Sedaj mi je malo žal, vendar bo drugo leto bolje.

Včasih se brigadirji pritožujejo zaradi hrane. Kakšna se je zdela hrana vama?

VLADKA — Brez besed. Zredila sem se za 5 kg.

VIDA — Ne morem reči, da je bila hrana slaba. To sploh ne. Vendar mi Slovenci nismo navajeni na tako hrano. V začetku smo bolj postrani gledali vse skupaj. Potem pa me je lakota prisilila, da sem se hitro privadila. In bilo je v redu.

Kateri dogodek vama je ostal najbolj v spominu?

VLADKA — Po končani akciji so nas na ulicah sprejeli Beograjčani. Korakali smo po beograjskih ulicah, polnih zastav in peli brigadirske pesmi, medtem, ko nas v Ljubljani ni pričakal nihče.

VIDA — Ne morem reči, kateri od dogodkov mi je najbolj ostal v spominu,

zato ker jih je bilo več. Za dva dni smo tisti, ki smo se ukvarjali s športom, odšli iz Lomnice proti Nišu, kjer je bilo srečanje brigadirjev. Merili smo moči. In nazadnje nismo odšli domov praznih rok.

Potem mi je ostalo v spominu bratenje z brigadirkami, in kulturni večeri, ki so jih imele druge brigade. Seveda pa v spominu ostane tudi slovo. Po Beogradu so nas spremljali Beograjčani in brigadirji iz brigade »JELICE MILANOVIĆ«. Ob desetih smo odšli na vlak. Vsakemu je bilo slovo težko, saj so bili trenutki, ki smo jih preživeli skupaj čudoviti, enkratni. Sicer veš, da se boš še kdaj srečal, vendar ne moreš zadržati solz. No, v spominu mi je ostalo tudi kopanje v potoku, ki je tekel mimo našega paviljona. Seveda so fe v potoku okopali kar oblečene.

V brigadi je veliko lepih dogodkov in upam, da se bom tako lepo imela tudi drugo leto.

Spraševala je: Hrovatin Tanja

Pletenine osvajajo naprej

Novosti in zanimivosti septemberskega modnega sejma v Bologni.

Paviljon za paviljonom, pletenina za pletenino, to je bil letošnji mikavni začarani krog na bolognskem sejmu, namenjen izključno trikotaji. Razstavljalci so bili pretežno Italijani, nekaj pa je bilo tudi Francozov, Nemcev in Angležev.

Pletenina se je predstavila v vsej svoji polnosti in popolnosti, od mehkega plašča, dvodelnih oblek, bluzona, puloverja s poudarjenimi rokavi in puloverja s kapuco do pletenih dodatkov.

Silhueta je balonasta in široka, le ob bokih oprijeta.

Značilnost te mode, ki je obenem topla in se zdi, da napoveduje mrzlo zimo, je, da je spodnji ožji del garderobe daljši od gornjega, tako da dobimo vtis stopničaste silhuete.

Športno oblačenje je v zmagovitem pohodu osvojilo tudi mestne ulice. Prvi v tej povorki so balon bluzoni, plašči in jeans pletenine, ki jih še prav posebno radi nosijo mladi.

Tudi v Almirini kolekciji za prihodnjo pomlad in poletje je nekaj modelov v tem stilu.

Del garderobe, ki je nekakšna osnova letošnji balonasti silhuete, je bluzon. Nosili ga bomo pozimi in poleti.

Plašče je moda zamenjala z ravno pelerino podobno oddeji. Modelj so enostavnih oblik, pravokotnih ali kvadratnih, iz mehkih nepriljubljenih materialov.

Prav tako mehko kakor ostali kosi garderobe padajo tudi obleke, preko katerih se nosijo boleri, tunike, pasovi, šali in drugi dodatki.

Tunika je še vedno dokaj močno zastopana in ima nizka ramena, udobne rokavne odprtine, širša rokava. Nosi se preko različnih kril in hlač.

Krila imajo zanimivo linijo od zelo enostavnih ozkih in enobarvnih gabardenov, ki se lepo skladajo z mehkim istobarvnimi pleteninami, do širših nabranih, ki se spogledujejo z rusko folkloro.

Prav tako v nobeni kolekciji ne manjka grupe jeans pletenin v modri in surovi barvi z rdečimi črtami.

To so jopice z zadrigo, puloverji z V izrezom, z ovratniki na zadrigo ali gumbi-pritiskavci.

Vsi modeli so črtasti in opremljeni z vezenimi ali tiskanimi napisi ali emblemi.

Kot posebnost zimske kolekcije so folklorni navdih starih ali sodobnih noš, ki so še žive na raznih bazarjih, ali pa oživljajo v muzejih in na raznih folklornih prireditvah. Ta stilizirana folklorna moda je preko Kitajcev, Japoncev, Indijancev pristala v Južni Ameriki. Zanimive so njihove barve in dezeni. Pri modelih se pojavijo nekakšni barvni poudarki, ki ponavadi zažarijo iz zamolke ubranosti vzorca.

Materiali so naravna volna, alpaca, shetland, mešanica volne in mohaira in lambswool. Tanjši materiali za zimo so izredno mehkega in polnega otipa. Barve se spet rojevajo v kontrastu, čeprav je večina modelov ubrana v rjavih tonih, od peska preko žita, barve kamelje dlake, lešnikove rjave, barve zemlje do čokolade.

Barvna paleta zastopa tudi več tonov vijolične in rdeče, več tonov modre in zelene. Močno je zastopana tudi črna. Močne žive barve se uporabljajo predvsem kot akcenti pri žakardu in obrobah.

Skratka, če bomo hotele biti v letošnji zimi moderne oblečene, pomeni to tudi, da nas spričo toplih volnenih oblačil ne bo zeblo, barvno paletu pa si bomo z dodatki ali kosom oblačila v folklornem stilu zmešale same.

Maruša Černilec

ODGOVORNA IN GLAVNA UREDNICA:

Alenka Bole — Vrabc

UREDNIŠKI ODBOR:

GLAVNA IN ODGOVORNA

UREDNICA: Alenka Bole-

Vrabc, Zlato Kavčič, Milka

Blažič, Zoran Bulut, Maruša

Černilec, Katja Kos, Brigita

Ropret, Mila Mežek, Valentin

Pintar, Tatjana Bratuša, Peter

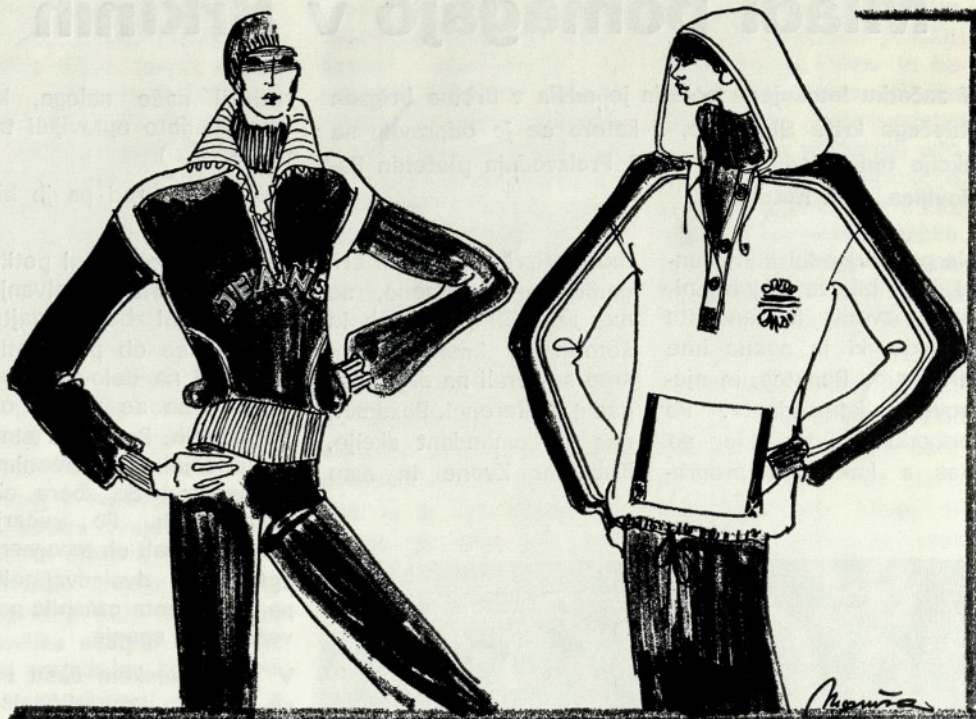
Vengar

Oproščeno temeljnega davka

od prometa proizvodov.

TISK: Knjigovoznica tiskarna

Radovljica

Renesansa...

(Nadaljevanje z 11 strani) kamenja. Iz majhnega, belega ovratnika se je razvil velik naborek, tog in okrogel, da je spominjal na mlinsko kolo. Ženska je postala podobna dvema stožcema, ki sta se stikala v pasu.

Tudi moška moda je zatajila pravo obliko telesa. Jopič je bil zgoraj vatiran, od pasu pa se je razširil v krilo. Kratke napihnjene hlače, kakršne so poznali

Nemci, so dobile okroglo obliko. To gmoto zgornjega dela telesa pa so nosile moške noge, oblečene v tesno prilegajoče se nogavice. V letu 1547 so Spanci prvič obuli pletene nogavice.

V Franciji in Angliji pa se je španska strogost omilila. Barve so bile živahnejše in svetlejše, krinoline manj toge, počasi se je že pojavljalo obdobje baroka. v. g. i.

Prisrčno slovo

Slavka Koblarjeva je morala zapustiti delovno mesto ob šivalnem stroju, ker ji je opešalo zdravje, čeprav jo še navdajata želja in volja po delu.

Svojo delovno pot, ki ni bila lahka, je Slavka začela pri radovljiškem »Novaku«. Ko ji je bilo sedemnajst let pa se je odzvala klicu domovine in odšla v boj za boljše življenje.

Po vojni je začela delati v nekdanjem TIP-TOPU in končala v »Almiri«. Bila je vestna delavka in dobra sodelavka, zato se je bomo radi spominjali, obenem pa ji želimo, da bi v miru in zadovoljstvu uživala svoj zaslužen počitek.

Kolektiv TOZD Proizvodnja pletenin Bohinj

Slavka Koblarjeva

Ob odhodu v pokoj se kolektivu TOZD Proizvodnja pletenin Bohinj zahvaljujem za tople besede in lepo darilo.

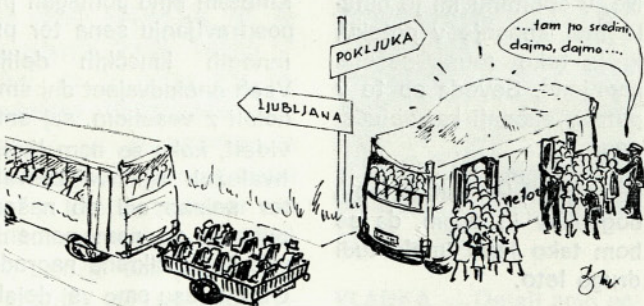
Koblar Slavka

Sindikalni izlet Bohinj

Sindikalni izleti so bili vedno nekaj prijetnega in zato smo se nanj odpravile tudi letos. Odločile smo se obiskati Novo Gorico in ker je v njej tudi naša temeljna organizacija, smo prosile, če jo lahko obiščemo. Bile smo prijetno presenečene, ker so nas Novogoričanke sprejele nadvse lepo. Ogledale smo si tovarno in se z delavkami pogovarjale o delu, plačah in poslovanju. Vodja izmene nam je obrazložila, kako poteka proizvodnja. Bilo je zanimivo, ker se njihovo delo v marsičem razlikuje od našega. Po ogledu delavnice smo se poslovile od njih s skromnim darilcem in jih povabile, naj nas obiščejo v Bohinju.

Z izletom smo bile zelo zadovoljne in upamo, da nas odo tudi Novogoričanke kmalu obiskale v naši TOZD.

Ljuba Cvetrežnik

SAVNA IN REKREACIJA VOZAČEV